

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL A ASOCIACIJOS SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJĄ IR APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRĄ

2014-05-20 Nr. 4D-2013/1-1440
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo A asociacijos skundą, pasirašytą pirmininko pavadootojo X (toliau vadinama – pareiškėjas), dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau vadinama – Aplinkos ministerija) ir Aplinkos apsaugos agentūros (toliau vadinama – Agentūra) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus ir pateikiant informaciją.

2. Pareiškėjas skunde nurodė:

2.1. „[...] Pareiškėjas, matydamas tai, kad Lietuvoje kas metus išardoma 50-60 tūkstančių tonų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, iš kurių apie 30 procentų (15-20 tūkstančių tonų) susidaro rinkoje vertės neturinčių plastiko ar gumos gaminių ir kitokių automobilių dalių, kurios dėl transporto priemonių importuotojų nustatytų pareigų ir nustatytų užduočių nevykdymo neišvengiamai patenka į buitinių atliekų sąvartynus, pamiškes, o už valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę atsakingos institucijos nesiima jokių priemonių situacijai gerinti, ir siekdama nustatyti valstybei, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių [toliau vadinama – ENTP] tvarkytojams bei aplinkai neigiamų pasekmių priežastis, 2012 metų pabaigoje atliko 2011 metų ENTP tvarkymo situacijos Lietuvoje vertinimą.

Paaiškėjo, kad transporto priemonių importuotojai, registruoti Gamintojų ir importuotojų registravimo sąvade [toliau vadinama – Sąvadas], teikiant ataskaitas apie į Lietuvos Respublikos [toliau vadinama – ir LR] vidaus rinką išleistas transporto priemones, nurodė, kad 2011 metais į LR buvo importuota 24 887 transporto priemonių, o VĮ REGITRA duomenimis, 2011 metais buvo 224 448 pirmą kartą registruotų transporto priemonių, t. y. daugiau kaip 200 000 transporto priemonių buvo importuota į LR, kurių importuotojai (juridiniai ir fiziniai asmenys) nevykdė nustatytų pareigų ir neužtikrino numatytų užduočių įgyvendinimo. Kiek yra žinoma, Lietuvoje yra vienintelė transporto priemonių importuotojus atstovaujanti licencijuota Gamintojų ir importuotojų asociacija (toliau — ir GIA), kuri vykdo transporto priemonių gamintojams ir (ar) importuotojams įstatymais numatytas pareigas ir užtikrina numatytų užduočių įgyvendinimą. Iš oficialiai GIA teikiamų ataskaitų Aplinkos ministerijai ir Agentūrai matyti, kad tik 3 proc. transporto priemonių importuotojų, registruotų Sąvade, sudarė sutartis su GIA dėl ENTP tvarkymo organizavimo, tai reiškia, kad kiti transporto priemonių importuotojai ENTP tvarkymo organizavimą vykdė geriausiu atveju individualiai arba iš viso jo nevykdė.“

2.2. „[...] transporto priemonių importuotojai kasmet teikdami ataskaitas apie Lietuvos Respublikos vidaus rinką išleistas transporto priemones ir tariamai vykdomas importuotojams nustatytas pareigas, prisidengia niekinėmis sutartimis, kurios pasirašomos tarp transporto priemonių importuotojų ir ENTP tvarkytojų. [...] tokios sutartys pasirašomos su leidimų rinkti ir tvarkyti ENTP arba organizuoti atliekų tvarkymą licencijos neturinčia organizacija – B asociacija, [...]. Tokiu būdu regionų aplinkos apsaugos departamentams (toliau vadinama – ir RAAD) deklaruojama

ir parodoma, kad transporto priemonių importuotojai tinkamai įgyvendina jiems nustatytas pareigas, tačiau reali situacija Lietuvoje parodo, kad joks individualus importuotojų pareigų vykdymas ir ENTP tvarkymo sistemos organizavimas, tinkamas ENTP atliekų tvarkymas, visuomenės informavimas ir švietimas nėra vykdomas, dėl ko ir toliau teršiama aplinka bei neįgyvendinamos LR Vyriausybės nustatytos užduotys.“

2.3. „[...] nemaža dalis ENTP ardytojų veiklą vykdo neįsteigus nustatyta tvarka įmonės, arba neturint leidimų, licencijų, t. y. nelegaliai vykdo ūkinę-komercinę veiklą, dėl ko neigiamą vertę turinčios atliekos šalinamos į buitinių atliekų sąvartynus, pamiškes ir pan. Kontroliuojančios institucijos [...], kompetencijos ribose per mažai dėmesio skiria ENTP tvarkymo veiklos kontrolei, šiuo klausimu tarpusavyje nebendradarbiauja, teisės aktuose nors ir numatytos griežtos baudos, tačiau praktikoje nėra taikomos.“

2.4. „Aukščiau minėtos [pažymos 2.1-2.3 punktai] problemos buvo nuolat keliamos Aplinkos ministerijos Atliekų departamento organizuojamosiose susitikimuose svarstant teisės aktų projektus, tačiau nei [...] departamento direktorė Vilmos Karosienė bei jai pavaldus specialistai, nei Agentūros Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės departamento Atliekų ir užterštų teritorijų tvarkymo kontrolės skyriaus vedėja Marija Lippa bei jai pavaldus specialistai, atsakingi už Lietuvos atliekų valdymo ir tvarkymo politikos formavimą, atliekų tvarkymo tikslų nustatymo organizavimą, priemonių, programų ir užduočių tikslams pasiekti parengimą ir jų įgyvendinimo koordinavimą, efektyvios aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymo užtikrinimą, metodišką vadovavimą RAAD, visiškai nekreipė dėmesio į šių problemų sprendimą.“

2.5. „Pareiškėjas, [...], **2013-04-17 raštu Nr. 130417/01 kreipėsi į Agentūrą** dėl nelegalių transporto priemonių importuotojų nustatymo. [...] pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad 2013 m. balandžio 15 d. [...] duomenimis, Sąvade registruoti tik 403 ūkio subjektai, importuojantys ir LR vidaus rinkai tiekiantys M1, N1 klasės transporto priemones, bet VĮ REGITROS duomenimis, 2013 metais 2682 juridiniams ir 366 fiziniams įregistruotiems Lietuvos Respublikos ūkio subjektams, turintiems teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, buvo išduoti prekybiniai numerių ženklai. [...], tai reiškia, kad aukščiau minėti ūkio subjektai, [...], vykdo transporto priemonių importą ir LR vidaus rinkai tiekia M1, N1 klasės transporto priemones ir nesiregistruoja Sąvade bei nevykdo kitų LR teisės aktais numatytų pareigų, bei neužtikrina numatytų užduočių vykdymo. Be to, pareiškėjas pažymėjo ir tai, kad kartu su transporto priemonėmis neišvengiamai yra importuojami ir LR vidaus rinkai tiekiami akumuliatoriai ir baterijos, už kurių atliekų netvarkymą ir (ar) nedalyvavimą organizuojant baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkymo sistemas bei kitų apmokestinamųjų gaminių ir jų atliekų tvarkymo reikalavimų nevykdymą numatyta atsakomybė LR Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau vadinama – ir ATPK) 51²⁴str.

Atsižvelgiant į tai, pareiškėjas prašė [Agentūros] imtis priemonių nustatyti ūkio subjektus, turinčius teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, kuriems yra išduoti prekybiniai numerių ženklai, t. y. kreiptis į VĮ REGITRA dėl duomenų pateikimo apie aukščiau minėtus ūkio subjektus ir organizuoti RAAD veiklą šių ūkio subjektų atžvilgiu, siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų prevenciją, pažeidimų nutraukimą bei šių pažeidimų padarymu kaltų asmenų nustatymą, jų patraukimą teisinėn atsakomybėn.“

2.6. „[...] Pareiškėjas, [...], ėmėsi iniciatyvos ir 2013-05-24 Agentūros patalpose buvo organizuotas susitikimas su Agentūros [...] departamento direktoriumi, [...] skyriaus vedėja Marija Lippa, vyr. specialiste Justina Žiurinskaite ir GIA direktoriumi Alfredu Skinuliu. [...] Agentūros [...] skyriaus vedėja Marija Lippa pažadėjo kreiptis į VĮ REGITRA dėl duomenų apie juridinius ir fizinius asmenis, kuriems yra išduoti prekybiniai numerių ženklai, gavimo, ir pažadėjo pavesti RAAD atlikti gautos informacijos patikrinimą.“

2.7. „[...] **2013-05-29 Agentūros [...] specialistai parengė pareiškėjui adresuotą raštą**, kuriame atkartoją 2013-05-24 vykusio susitikimo „pažadus“. Vėliau, pareiškėjui pradėjus domėtis dėl tolimesnio [prašymo] nagrinėjimo eigos, [...] skyriaus vedėja Marija Lippa įtikinamai negalėjo

paaikinti tolimesnės pranešimo nagrinėjimo eigos. [...] nuo pareiškėjo kreipimosi į Agentūrą dienos, [...] jokių konkrečių veiksmų imtasi nebuvo, jokios informacijos apie atliktus veiksmus pareiškėjas negavo, reali situacija dėl nelegalių transporto priemonių importuotojų nepasikeitė.“

2.8. „Pareiškėjas **2013-06-14 raštu Nr. 130614/4 kreipėsi į Aplinkos ministeriją, Agentūrą**, RAAD (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Utenos, Marijampolės, Alytaus), prašydamas užtikrinti M1, N1 klasės transporto priemonių importuotojų nustatytų pareigų ir užduočių vykdymą. [...]. Pareiškėjas jokio atsakymo dėl rašto patikrinimo negavo.“

2.9. „Pareiškėjas **2013-07-02** raštu Nr. 130702/3 kreipėsi į Aplinkos ministeriją, Agentūrą, RAAD (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Utenos, Marijampolės, Alytaus) dėl A asociacijos vykdomos veiklos. Rašte [...] atkreiptas dėmesys į tai, kad B asociacija [...] neįregistruota atliekas tvarkančių įmonių registre, [...], [tačiau] sudarinėja sutartis su transporto priemonių importuotojais, kuriose nurodo, kad B asociacija (už tam tikrą mokestį) už importuotojus vykdo pareigas.

[...] transporto priemonių importuotojai, pasibaigus kalendoriniams metams, RAAD kartu su ataskaitomis pateikia fiktyvias, teisės aktų reikalavimų vykdymo neužtikrinančias sutartis, sudarytas su B asociacija, o RAAD, suklaidinti A asociacijos, jas priima. Tokiu būdu yra daroma didelė žala valstybei ir aplinkai.

Pareiškėjas **prašė užtikrinti Europos Sąjungos ir LR teisės aktais numatytų transporto priemonių gamintojų ir importuotojų aplinkosauginių prievolių vykdymą bei imtis priemonių sustabdyti neteisėtą veiklą.**“

2.10. „**Aplinkos ministerija 2013-07-17 raštu Nr. (17-2)-D8-6066 pareiškėją informavo**, kad [...] persiunčia pareiškėjo raštą [Agentūrai] ir prašo atsakyti į keliamus klausimus. [...], tačiau institucijos [Agentūros] dėmesio sulaukta nebuvo, jokio atsakymo pareiškėjas apie atliktas priemones negavo.“

2.11. „Pareiškėjo 2013-04-17 raštas Nr. 130417/1, 2013-06-14 raštas Nr. 130614/4, 2013-07-02 raštas Nr. 130702/3 nagrinėjami daugiau negu 20 darbo dienų, o apie nagrinėjimo termino pratęsimą pareiškėjui nepranešta.“

2.12. „[...] už Direktyvoje [2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių] numatytų priemonių nevykdymą Lietuvai gresia ES sankcijos. [...]. Aplinkos ministerijos Atliekų departamento ir Agentūros [...] tarnautojai galimai tyčia, siekdami asmeninės naudos, atstovaudami suinteresuotų atliekų tvarkytojų ar kitų suinteresuotų asmenų, norinčių, kad ENTP sistema neveiktų, interesus, arba dėl kompetencijos stokos neatlieka savo pareigų, tinkamai nesiima priemonių galimų teisės pažeidimų užkardimui, vilkina sprendimo priėmimą, tuo tyčia nesilaiko [teisės aktų nuostatų] [...].“

3. Pareiškėjas prie skundo pateikė rašytų prašymų į Aplinkos ministeriją ir Agentūrą bei Agentūros atsakymo 2013-05-29 raštu Nr. (2.3)-A4-1923 kopijas. Dokumentai aprašyti pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui (šio rašto 2.5, 2.7 – 2.11 punktuose).

4. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus:

4.1. „ištirti galimą Aplinkos ministerijos [...] ir Agentūros [...] pareigūnų tarnybos pareigų neatlikimą, piktnaudžiavimą suteiktais įgaliojimais ir biurokratizmą nagrinėjant pareiškėjo raštus:

- 1) 2013-04-17 raštas Nr. 130417/1,
- 2) 2013-06-14 raštas Nr. 130614/4,
- 3) 2013-07-02 raštas Nr. 130702/3;“

4.2. „nustačius, kad Aplinkos ministerijos Atliekų departamento ir Agentūros Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės departamento Atliekų ir užterštų teritorijų tvarkymo kontrolės skyriaus pareigūnai piktnaudžiauja tarnybine padėtimi ar netinkamai atlieka pareigas, pasinaudoti LR Seimo kontrolierių įstatymo 19 str. 1 d. 12, 13 ir kituose punktuose numatytais teisėmis.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis LR Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius kreipėsi į **Aplinkos ministeriją**, prašydamas:

5.1. „pateikti visą informaciją, paaiškinimus dėl [pažymos] 2 paragrafe nurodytų aplinkybių [...], kartu informuojant, kokių veiksmų Agentūra ėmėsi, nurodant teisinius veiksmų (neveikimo) pagrindus, patvirtinant arba paneigiant pareiškėjo aprašytas aplinkybes, pateikiant aplinkybes patvirtinančius dokumentus, reikalingus pareiškėjo skundo nagrinėjimui ir pareigūnų veiklos (neveikimo) juridiniam vertinimui;“

5.2. „informuoti, kokių priemonių Agentūra ėmėsi, reaguodama į pareiškėjo 2013-04-17 rašte Nr. 130417/1 pateiktą informaciją apie ūkio subjektą, turinčių teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, kuriems yra išduoti prekybiniai numerių ženklai, galimai nevykdomų Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų pareigų, tai yra:

5.2.1. ar [Agentūra] kreipėsi į VĮ REGITRA dėl reikalingos informacijos gavimo, jeigu taip – pateikti tai patvirtinančių dokumentų (paklausimo (-ų) ir atsakymo (-ų) kopijas, jeigu ne – paaiškinti, dėl kokių priežasčių nesikreipė;

5.2.2. jeigu Agentūra kreipėsi į VĮ REGITRA, kokius sprendimus priėmė gavusi prašomą informaciją ir ar apie tai informavo pareiškėją, jeigu taip – pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas, jeigu prašomos informacijos negavo – kokių priemonių ėmėsi, kad informacija būtų pateikta, jeigu nepriėmė jokių su gauta informacija susijusių sprendimų ir (ar) apie priimtus sprendimus neinformavo pareiškėjo – paaiškinti, dėl kokių priežasčių;

5.2.3. ar [Agentūra] kreipėsi į RAAD dėl ūkio subjektų, privalančių registruotis Sąvade bei vykdyti Atliekų tvarkymo įstatyme transporto priemonių gamintojams ir importuotojams nustatytas pareigas, kontrolės sustiprinimo, jeigu taip – pateikti tokio kreipimosi (-ųsi) kopiją (-as), jeigu ne – paaiškinti, dėl kokių priežasčių;

5.2.4. jeigu Agentūra kreipėsi į RAAD, pateikti duomenis apie tai, kokie sustiprintos kontrolės rezultatai pasiekti (palyginus su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu) bei informuoti, ar apie rezultatus buvo informuotas pareiškėjas, jeigu taip – pateikti tai patvirtinančius dokumentus, jeigu pareiškėjo neinformavo – paaiškinti, dėl kokių priežasčių;

5.2.5. jeigu Agentūra ėmėsi ir kitokių priemonių, informuoti kokių (atsakymą pagrįsti dokumentų kopijomis);“

5.3. „informuoti, kada Aplinkos ministerija ir Agentūra gavo pareiškėjo 2013-06-14 [rašta] Nr. 130614/4, kam buvo pavesta jį nagrinėti; kokie sprendimai [...] buvo priimti bei kokie atsakymai pateikti ir kada (pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas); jeigu į šį [rašta] nebuvo atsakyta – paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir pateikti pareiškėjui atsakymą į jį (Seimo kontrolieriui – kopiją);“

5.4. „informuoti, kada Aplinkos ministerija ir Agentūra gavo pareiškėjo 2013-07-02 [rašta] Nr. 130702/3, kam buvo pavesta jį nagrinėti; kokie sprendimai dėl šio kreipimosi buvo priimti bei kokie atsakymai pateikti ir kada (pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas); jeigu į šį [rašta] nebuvo atsakyta – paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir pateikti pareiškėjui atsakymą į jį (Seimo kontrolieriui – kopiją);“

5.5. „informuoti, ar Agentūra ir/ar RAAD ėmėsi priemonių reaguodami į pareiškėjo pateiktą informaciją apie galimai nelicencijuotos organizacijos – A asociacijos – veiklą [pažymos 2.2 punktą]; jeigu taip – informuoti kokių priemonių buvo imtasi, kokie sprendimai dėl to priimti (pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas), jeigu į šią informaciją sureaguota nebuvo – paaiškinti dėl kokių priežasčių;“

5.6. „informuoti, kokių priemonių Agentūra ir/ar RAAD imasi, kad ENTP ardytojų veikla būtų vykdoma laikantis teisės aktų reikalavimų; kokių priemonių imasi, kad būtų užtikrinama ENTP tvarkymo veiklos kontrolė;“

5.7. „informuoti, kaip Agentūra ir/ar RAAD bendradarbiauja su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis vykdant ENTP tvarkymo veiklos kontrolę (ar yra pasirašyti bendradarbiavimo susitarimai, nustatytos bendrų patikrinimų tvarkos ir pan.); jeigu taip – su kokiomis institucijomis (pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas), jeigu nebendradarbiauja – argumentuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių;“

5.8. „informuoti, kiek asmenų buvo patraukta administracinė atsakomybė dėl neteisėtai vykdomos arba/ir vykdomos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus ENTP ardytojų veiklos (pateikti duomenis per atitinkamus 2012 ir 2013 metų laikotarpius); jeigu administracinė atsakomybė taikoma nebuvo, paaiškinti dėl kokių priežasčių.“

6. Aplinkos ministerija 2013-12-11 raštu Nr. (42-1)-D8-10597 informavo, kad vykdydama Seimo kontrolieriaus prašymą, pavedė Agentūros direktoriui pateikti išsamius paaiškinimus dėl rašte nurodytų klausimų ir pridėjo Agentūros 2013-11-29 raštą Nr. (9)-A4-4465, kuriame pateikti paaiškinimai, bei papildomus dokumentus.

Aplinkos ministerija taip pat informavo, kad „Aplinkos ministerija nustato aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės prioritetus kalendoriniams metams. 2013 metais vienas iš prioritetinių tikslų - aplinkosauginių pažeidimų tvarkant transporto priemones ir eksploatuoti netinkamas transporto priemones prevencija. Nustatytus prioritetus įgyvendina RAAD ir ataskaitas apie jų įgyvendinimą teikia Aplinkos ministerijai. Šiuo metu Aplinkos ministerijoje sprendžiamas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės prioritetų nustatymas 2014 metams. Planuojama vieną iš aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės prioritetų numatyti transporto priemonių gamintojams ir importuotojams, stiprinant keliamų reikalavimų laikymosi kontrolę.“

7. Iš **Aplinkos ministerijos** pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

7.1. „[...] [Agentūra], kaip RAAD priežiūrą vykdanti institucija, atlieka funkcijas, nurodytas Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 8 str. [...] [Agentūra] nuo 2013-05-15 vykdo Licencijas išduodančios institucijos pareigas, kurios nurodytos Atliekų tvarkymo įstatymo 34²³ str. atitinkamose dalyse.“

7.2. „[...] [Pareiškėjas] savo 2013-09-25 rašte Nr. 130925/1 [adresuotame Seimo kontrolieriui ir Aplinkos ministerijai] teigia, kad „kiek yra žinoma, Lietuvoje yra vienintelė transporto priemonių importuotojus atstovaujanti licencijuota Gamintojų ir importuotojų asociacija (toliau – ir GIA)“, [pareiškėjo] nuomone, „tik 3 proc. transporto priemonių gamintojų ir importuotojų sudarė sutartis su GIA dėl [...] ENTP tvarkymo organizavimo, tai reiškia, kad kiti transporto priemonių importuotojai ENTP tvarkymo organizavimą vykdė geriausiu atveju individualiai arba jo nevykdė.“ Pažymime, kad [pareiškėjas] rašte Seimo kontrolieriui išdėstė savo nuostatą dėl transporto priemonių gamintojų ir importuotojų, pasirinkusių vykdyti gamintojų ir importuotojų pareigas individualiai, šios nuostatos nepagrindę jokiais faktiniais duomenimis, dėl ko [pareiškėjo] nuostata laikytina subjektyvia.“

7.5. „Kadangi pagal Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas, transporto priemonių gamintojas ir importuotojas, [...] turi pasirinkimo teisę gamintojo ir importuotojo pareigas, nustatytas Atliekų tvarkymo įstatymo 34⁴ str. 1 d. vykdyti individualiai arba kolektyviai, akivaizdu, kad transporto priemonių gamintojai ir importuotojai, kurie nėra GIA steigėjai, dalyviai ar pavedimo davėjai, šias pareigas vykdo individualiai.“

7.6. „RAAD, atlikdami planinius ir neplaninius patikrinimus - tiriant asmenų skundus ar pranešimus - kontroliuoja, ar transporto priemonių gamintojai ir importuotojai tinkamai vykdo pareigas, nustatytas Atliekų tvarkymo įstatyme, ar laikosi netinkamų eksploatuoti transporto priemonių tvarkymui nustatytų reikalavimų.“

7.7. „[...]”. Transporto priemonių gamintojai ir (ar) importuotojai turi vykdyti Atliekų tvarkymo įstatymo 34⁴ str. 1 d. nustatytas pareigas. Pagal Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-32 nutarimu Nr. 519 [toliau vadinama – ir Planas] [...] 156 p., Atliekų tvarkymo įstatyme apibrėžtų transporto priemonių gamintojai ir importuotojai pagal gamintojo atsakomybės principą turi patys arba per jiems atstovaujančias licencijuotas gamintojų ir importuotojų organizacijas imtis visų priemonių, užtikrinančių šių surinktų ENTP ir jų dalių perdirbimą ar kitokį naudojimą, kad būtų įvykdytos šiame punkte įvardytos užduotys. [Remiantis] šio Plano 158 p., [nustatančiu, jog „transporto priemonių gamintojai ir (ar) importuotojai turi sukurti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo sistemą, užtikrinančią, kad eksploatuoti netinkamos transporto priemonės būtų surenkamos ir sutvarkomos“] darytina išvada, kad gamintojams ir importuotojams gamintojo atsakomybės principu įtvirtinta prievolė užtikrinti, kad būtų sukurta ENTP tvarkymo sistema, o ne vykdyti atliekų tvarkymą.

Pažymėtina, kad viena iš transporto priemonių gamintojų ir importuotojų pareigų yra tvarkyti transporto priemonių apskaitą ir teikti apskaitos ataskaitas aplinkos ministro nustatyta tvarka. Vadovaujantis Gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. DI-290 [...], transporto priemonių gamintojai ir importuotojai teikia atitinkamas ataskaitas ir informaciją RAAD ar Agentūrai. RAAD, vadovaudamasis Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių gamintojams ir (ar) importuotojams kontroliniu klausimynu, patvirtintu Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus 2012-04-16 įsakymu Nr. AV-91, [...] tikrina, ar transporto priemonių importuotojai ir gamintojai pateikė Ataskaitas laiku ir tinkamai. RAAD tikrina kartu su Ataskaitomis pateiktas sutartis tarp gamintojų ir (ar) importuotojų ir kitų juridinių asmenų, kurios gamintojų ar importuotojų pateikiamos kaip Atliekų tvarkymo įstatymo 344 str. 1 d. (išskyrus 3 p.) nustatytų pareigų vykdymą įrodantys dokumentai. [...].“

7.8. „[...]”, Agentūra pagal kompetenciją imasi priemonių metodiškai vadovauti vykdančioms aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ENTP tvarkymo srityje RAAD.“

7.9. „[...]”, Agentūra pagal kompetenciją imasi priemonių dėl RAAD vykdomos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūros eksploatuoti netinkamų transporto priemonių srityje (siūlant metinius aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės organizavimo prioritetus), todėl [pažymos] 2.12 p. pateikti teiginiai neatitinka tikrovės ir yra nepagrįsti.“

7.10. „[...]”, **Agentūra 2013-04-17 (registracijos numeris A3-2594) gavo pareiškėjo 2G13-04-J7 raštą Nr. 130417/1 dėl transporto priemonių importuotojų [kuriame prašoma „[...]” imtis priemonių nustatyti ūkio subjektus, turinčius teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, kuriems yra išduoti prekybiniai numerių ženklai, t. y. kreiptis į VĮ REGITRA dėl duomenų pateikimo apie [...] minėtus ūkio subjektus ir organizuoti regionų aplinkos apsaugos departamentų veiklą šių ūkio subjektų atžvilgiu, [...]“]. [...]. 2013-05-23 buvo suorganizuotas susitikimas su pareiškėju ir Gamintojų ir importuotojų asociacijos atstovais. Susitikimo metu buvo aptartos problemos, susijusios su transporto priemonių gamintojais importuotojais ir eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkytojais.“**

7.11. „Reaguojant į pareiškėjo [2013-04-17] raštą, Agentūra 2013-05-29 raštu Nr. (2.3)-A4-1922 kreipėsi į VĮ REGITRA su prašymu pateikti detalią informaciją apie 2011 m., 2012 m. ir 2013 m. LR registruotiems fiziniams ir juridiniams asmenims, turintiems teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, išduotus prekybinius numerius. 2013-05-30 Agentūra elektroniniu paštu gavo prašomą informaciją.“

7.12. „Pareiškėjo 2013-04-17 raštą Nr. 130417/1 Agentūra laikė *kreipimuisi*, kaip tai apibrėžta Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 [toliau vadinama - Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo

administravimo subjektuose taisyklės] [...], 2 p., ir į jį atsakymą pateikė vadovaujantis šių taisyklių 41.4 p. **Pareiškėjui buvo atsakyta 2013-05-29 raštu Nr. (2.3)-A4-1923**. Atsižvelgiant į tai, kad gauta informacija iš VĮ REGITRA yra didelės apimties, jai išanalizuoti reikia skirti daug papildomo laiko, bei atsižvelgiant į tai, kad aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančys RAAD jau buvo patvirtinę 2013 m. ūkio subjektų veiklos patikrinimų planus bei siekiant papildomai neapkrauti RAAD, buvo nuspręsta pasiūlyti 2014 m. vieną iš prioritetų - sustiprinti transporto priemonių gamintojų ir importuotojų aplinkos apsaugos valstybine kontrolę. VĮ REGITRA informacija planuojama perduoti RAAD 2013 m. pabaigoje pateikiant metodines rekomendacijas dėl šios informacijos panaudojimo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymui 2014 metais.“

7.13. „**2013-06-14 Agentūra gavo pareiškėjo raštą Nr. 130634/4** dėl transporto priemonių importuotojų pareigų vykdymo užtikrinimo (Reg. Nr. A3-3495), adresuotą Aplinkos ministerijai, Agentūrai ir regionų aplinkos apsaugos departamentams. Raštą buvo pavesta nagrinėti Agentūros Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės departamento Atliekų ir užterštų teritorijų tvarkymo kontrolės skyriui, Aplinkos būklės vertinimo departamento Taršos ir atliekų tvarkymo apskaitos skyriui. Šiame [pareiškėjo 2013-06-14] rašte buvo prašoma užtikrinti M1, N1 klasės transporto priemonių importuotojams nustatytų pareigų ir užduočių vykdymą. [...]. Šį raštą Agentūra laiko *kreipimuisi*, kaip tai apibrėžta Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 2 p., ir į jį atsakymą ketina pateikti vadovaujantis šių taisyklių 41.4 p. Atsakymo kopija pateiksime Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui.“

7.14. „**2013-07-02 Agentūra gavo pareiškėjo raštą Nr. 130702/3** dėl A asociacijos vykdomos veiklos (Reg. Nr. A3-3778), adresuotą Aplinkos ministerijai, Agentūrai ir regionų aplinkos apsaugos departamentams. Aplinkos ministerija 2013-07-17 raštu Nr. (17-2)-D8-6066 šį raštą persiuntė Agentūrai nagrinėti pagal kompetenciją (Reg. Nr. A3-4046). Raštą buvo pavesta nagrinėti Agentūros Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės departamento Atliekų ir užterštų teritorijų tvarkymo kontrolės skyriui, Aplinkos būklės vertinimo departamento Taršos ir atliekų tvarkymo apskaitos skyriui.

[...]. Šį [2013-07-02] raštą Agentūra laiko *kreipimuisi*, kaip tai apibrėžta Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 2 p., ir į jį atsakymą ketina pateikti vadovaujantis šių taisyklių 41.4 p. Atsakymo kopija pateiksime Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui.“

7.15. „Agentūra, nagrinėdama pareiškėjo pateiktą informaciją apie B asociaciją ėmėsi šių priemonių:

7.15.1. atliko teisės aktų nuostatų, susijusių su atliekų tvarkymu, analizę, telefonu konsultavosi su Aplinkos ministerijos Atliekų departamento specialistais, aiškinosi, aplinkybes su RAAD;

7.15.2. žodžiu kreipėsi į Aplinkos ministerijos Atliekų departamentą dėl pareiškėjo pateiktos informacijos apie A asociacijos veiklą. Aplinkos ministerijos Atliekų departamentas, [...], pasiūlė pasinaudoti Aplinkos ministerijos 2012 m. sausio mėn. rengtu raštu UAB „A“ bei Atliekų departamento parengta 2012-10-26 pažyma aplinkos viceministriui A. Spruogiui „Dėl A asociacijos“, nors minėta pažyma rengta dar iki 2013-01-01, t. y. įsigaliojus Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimams, kuriais buvo panaikinta galimybė gamintojams ir importuotojams atliekas sutartiniais pagrindais pavesti tvarkyti tokias atliekas tvarkančioms įmonėms. [...].

[...], kad būtų detalai išnagrinėta A asociacijos veikla ir įvertinta, ar ši asociacija, neturėdama licencijos, vykdo licencijuojamąją veiklą, reikia papildomo tyrimo, kuriame dalyvautų ne tik [Agentūros], bet ir Aplinkos ministerijos, RAAD specialistai. [...] taip pat ketinama tikrinti gamintojus ir (ar) importuotojus, sudariusius sutartis su B asociacija, analizuoti VĮ REGITRA gautus duomenis. Šį tyrimą planuojama vykdyti pirmame 2014 m. pusmetyje, o jį atlikus, bus sprendžiama dėl tolimesnių veiksmų.“

7.16. „[...] Agentūra, vykdydama RAAD aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūros funkciją, yra RAAD parengusi atitinkamus klausimynus: Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių gamintojams ir (ar) importuotojams kontrolinis klausimynas (Žin. 2012, Nr. 70-3657), Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui vykdymo kontrolinis klausimynas (Žin. 2012, Nr. 11-491).“

7.17. „Agentūra kasmet teikia pasiūlymus dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės prioritetų ir jų įgyvendinimo priemonių kitiems metams. Vienas iš 2013 m. RAAD kontrolės prioritetinių tikslų yra „Aplinkosauginių pažeidimų tvarkant transporto priemones ir eksploatuoti nerinkamas transporto priemones prevencija“, jo įgyvendinimo priemonės yra: „patikrinti ūkio subjektus, vykdančius automobilių remonto ir priežiūros darbus“, „patikrinti ūkio subjektus, vykdančius eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ardymo veiklą“, „organizuoti akcijas, išaiškinti asmenis, vykdančius neteisėtą eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo veiklą“. Per šiuos [2013] metų I pusmetį vykdančias šias priemones buvo patikrinta virš 150 atliekų tvarkytojų ir beveik 300 atliekų darytojų. Visų [2013] metų kontrolės rezultatus planuojama išanalizuoti ir apibendrinti per 2014 m. sausio mėn., gavus iš RAAD atitinkamus duomenis. Be to, nuolat vykdomi neplaniniai patikrinimai reaguojant į asmenų skundus dėl nelegaliai vykdomos veiklos. Atkreiptinas dėmesys, kad vien pagal pareiškėjo skundus (kuriuos jis siuntė Agentūrai, o Agentūra pagal kompetenciją persiūsdavo atitinkamiems RAAD) šiais metais RAAD atliko 12 neplaninių patikrinimų, kurių metu buvo nustatyti 9 ūkio subjektų teisės aktų pažeidimai ir jiems taikytos administracinio poveikio priemonės, 1 ūkio subjekto teisės pažeidimai nenustatyti, dėl kitų 2 ūkio subjektų informacija apie atliktus patikrinimus dar negauta iš RAAD. Pažymėtina, kad Agentūra, atsakydama į pareiškėjo 2013-08-30 raštą Nr. 130830/1, 2013-10-02 raštu Nr. (2.3)-A4-3636 informavo pareiškėją apie pagal jo pranešimus atliktus nelegalių ardytojų patikrinimus ir pateikė pareiškėjui RAAD raštų kopijas. Atsižvelgiant į išdėstytą, [pažymos] 2.3 p. pateiktas teiginys „kontroliuojančios institucijos [...], kompetencijos ribose, per mažai dėmesio skiria ENTP tvarkymo veiklos kontrolei“ yra nepagrįstas.“

7.18. „Agentūra ir RAAD bendradarbiauja su kitomis Lietuvos ir kitų šalių kompetentingomis institucijomis pagal poreikį. [...]“

7.19. „[...] Už teisės aktų, reglamentuojančių eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą, reikalavimų pažeidimą atsakomybė asmenims numatyta ATPK 51²⁰ str. Kaip jau minėta, per šiuos metus pareiškėjas buvo pateikęs Agentūrai apdorojimo veiklos atvejus ir pareiškėjas buvo informuotas apie ENTP tvarkytojų veiklos kontrolės rezultatus.“

7.20. „Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių veiklos aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė yra viena iš prioritetinių aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priemonių 2013 metais. Pagal Agentūros turimus duomenis, nuo 2012-01-01 iki 2013-11-25 už ATPK 51¹⁰ str. 1 d. pažeidimus bausti 49 asmenys, už ATPK 51²⁰ str. 2 d. - 1 asmuo, už ATPK 51²⁰ str. 3 d. - 3 asmenys, už ATPK 51²⁰ str. 5 d. - 1 asmuo.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. **Įstatymai:**

8.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnio 1 dalis – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

8.1.2. *Atliekų tvarkymo įstatyme* nustatyta:

11¹ straipsnis – „1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės ir kitų įgaliotų institucijų pareigūnai teisės aktų nustatyta tvarka atlieka atliekas apdorojančių, surenkančių ar vežančių įmonių, tarpininkų, prekiautojų atliekomis ir atliekų darytojų priežiūrą, įskaitant šių įmonių

patikrinimus. [...]. 3. Atliekų surinkimo ir vežimo patikrinimas apima surinktų bei vežamų atliekų kilmės, pobūdžio, kiekio, paskirties vietos tikrinimą. Teisės aktų nustatyta tvarka aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, kitų įgaliotų institucijų pareigūnai gali tikrinti, kaip laikomasi ir kitų teisės aktų reikalavimų.“

20 straipsnis – „1. Aplinkos ministerija reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą. 2. Aplinkos ministerija koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje, [...].“

34⁴ straipsnio 1 dalis – „Transporto priemonių gamintojų ir importuotojų pareigos: 1) registruotis aplinkos ministro nustatyta tvarka; 2) organizuoti surinkimą, vežimą, paruošimą naudoti, naudojimą eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų tiektas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais transporto priemones; [...]; 4) aplinkos ministro nustatyta tvarka šviesti ir informuoti visuomenę eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo klausimais; [...]; 5) apmokėti šios dalies 2 punkte nurodyto eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir naudojimo išlaidas, taip pat šios dalies 4 punkte nurodyto visuomenės informavimo organizavimo ir vykdymo išlaidas; 6) tvarkyti transporto priemonių apskaitą ir teikti apskaitos ataskaitas aplinkos ministro nustatyta tvarka.“

34⁴ straipsnio 2 dalis – „Šio straipsnio 1 dalyje (išskyrus 1 dalies 1 punktą) nustatytas pareigas transporto priemonių gamintojai ir importuotojai turi teisę vykdyti: 1) *individualiai* – organizuodami po jų Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais tiektų transporto priemonių naudojimo susidariusių eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą; 2) *kolektyviai* – steigdami šio Įstatymo 34⁵ straipsnyje nurodytą Organizaciją ir (ar) tapdami tokios Organizacijos dalyviais ir jai pavesdami organizuoti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą ir vykdyti visas ar dalį šio Įstatymo jiems nustatytų pareigų arba Organizacijai sutartiniais pagrindais pavesdami organizuoti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą ir vykdyti visas ar dalį šio Įstatymo nustatytų pareigų netapdami Organizacijos dalyviais.“

34²³ straipsnio 2 dalis – „Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją išduoda, atsisako išduoti, įspėja apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą, licencijos galiojimą sustabdo, panaikina, licencijos duomenis tikslina, licencijos dublikatą išduoda ir kontroliuoja, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos reikalavimų, **Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija.**“

8.1.3. *Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme* nustatyta:

3 straipsnis – „Siekdamos užtikrinti teisėtumą ir teisėtumą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai: 1) organizuoja ir vykdo prevencinę veiklą, kuria siekiama, kad fiziniai ir juridiniai asmenys laikytusi įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą, reikalavimų; [...]; 4) kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys vykdo savo pareigą saugoti aplinką; [...]; 6) kontroliuoja, ar tinkamai tvarkoma aplinkos komponentų užterštumo, aplinkos komponentų tyrimų kokybės, gamtos išteklių naudojimo, atliekų apskaita, ar pateikiami teisingi šios apskaitos duomenys; [...]; 15) atlieka ūkio subjektų veiklos patikrinimus Viešojo administravimo įstatymo ir šio įstatymo nustatyta tvarka; 16) vertina teisės aktų nustatyta tvarka gautą informaciją apie ūkio subjektų veiklą.“

6 straipsnis – „1. Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, [...], Lietuvos Respublikoje vykdo Aplinkos ministerijai pavaldūs teritoriniai valstybinio administravimo subjektai – regionų aplinkos apsaugos departamentai, [...].“

7 straipsnis – „Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą, [...], atlieka Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija, [...].“

8 straipsnis – „**Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija:** 1) tikrina, ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai laikosi jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų aplinkos apsaugos valdymo srityje, tinkamai atlieka savo

funkcijas ir pareigas, tikrina, analizuoja ir vertina, ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos efektyviai vykdo aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę; 2) aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų ir pareigūnų veiklos efektyvumui įvertinti tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų; 3) vykdo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės valdymą bei metodiškai vadovauja aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančioms institucijoms; 4) šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais nagrinėja ginčus dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijų ar pareigūnų priimtų sprendimų; 5) atlieka kitas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų pavestas funkcijas.“

9 straipsnis – „[...] 2. Kitos valstybės bei savivaldybių institucijos, valstybės, savivaldybių įmonės, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės bei aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūros institucijų prašymu privalo neatlygintinai teikti turimą informaciją, būtiną aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti.“

8.1.4. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta:

14 straipsnio 1 dalis – „Asmenų prašymus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

36⁴ straipsnio 1 dalis – „Ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti planiniai ir neplaniniai. Planinių patikrinimų pirminis tikslas – informacijos apie ūkio subjektą vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas.“

8.1.5. *Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 1 dalis – „**Ištaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją.** Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka.“

4 straipsnis – „Ištaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) *informacijos išsamumo*, reiškiančio, kad **pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija**; [...]; 3) *teisėtumo*, reiškiančio, kad įštaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; [...].“

8.1.6. *Valstybės tarnybos įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 2 dalis – „Valstybės tarnautojų veiklos svarbiausi etikos principai yra šie: [...]; 5) **nešališkumas.** Valstybės tarnautojas privalo būti objektyvus, priimdamas sprendimus vengti asmeniškumą; [...].“

8.2. **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir ministerijų teisės aktai:**

8.2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-32 nutarimu Nr. 519 patvirtintame *Valstybiniame strateginio atliekų tvarkymo plane* nustatyta:

156 punktas – „Atliekų tvarkymo įstatyme apibrėžtų transporto priemonių (toliau vadinama – transporto priemonės) **gamintojai ir importuotojai** pagal *gamintojo atsakomybės principą* turi patys arba per jiems atstovaujančias licencijuotas gamintojų ir importuotojų organizacijas **imtis visų priemonių**, užtikrinančių šių surinktų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių perdirbimą ar kitokį naudojimą, [...].“

158 punktas – „Transporto priemonių gamintojai ir (ar) importuotojai turi sukurti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo sistemą, užtikrinančią, kad eksploatuoti netinkamos transporto priemonės būtų surenkamos ir sutvarkomos, o įmonės ar jų padaliniai, surenkantys, naudojantys ir perdirbantys šias atliekas, išdėstyti taip, kad būtų sudarytos sąlygos asmeniui atiduoti tvarkyti eksploatuoti netinkamą transporto priemonę, taip pat sukurtas eksploatuoti netinkamų transporto priemonių surinkimo tinklas, [...].“

159 punktas – „Transporto priemonių gamintojai ir (ar) importuotojai arba jiems atstovaujančios licencijuotos gamintojų ir importuotojų organizacijos ir eksploatuoti netinkamas transporto priemonės tvarkančios įmonės turėtų bendradarbiauti su savivaldybėmis, kad būtų pašalintos iš kiemų ir kitų teritorijų paliktos be priežiūros eksploatuoti netinkamos transporto priemonės.“

160 punktas – „Transporto priemonių gamintojai ir (ar) importuotojai arba jiems atstovaujanti licencijuota gamintojų ir importuotojų organizacijos kartu su eksploatuoti netinkamas transporto priemones tvarkančiomis įmonėmis turi informuoti visuomenę apie eksploatuoti netinkamų transporto priemonių keliamą pavojų aplinkai ir žmonių sveikatai.“

8.2.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. DI-290 patvirtintose *Gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo taisyklėse* nustatyta:

15 punktas – „**Individualiai** organizuojantis gaminių atliekų tvarkymą gamintojas ir (ar) importuotojas Ataskaitą raštu arba internetu teikia institucijai, kuri Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklėse, [...], nustatyta tvarka gamintoją ir (ar) importuotoją užregistravo Gamintojų ir importuotojų sąvade, t. y. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui arba Agentūrai.“

8.2.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimo Nr. 1473 redakcija) patvirtintuose *Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatuose* nustatyta:

7 punktas- „Svarbiausieji Aplinkos ministerijos veiklos tikslai yra: 7.1. užtikrinti aplinkos formavimą pagal darnaus vystymosi principus; 7.2. formuoti valstybės politiką aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės ir taršos prevencijos, gamtos išteklių naudojimo, klimato kaitos, aplinkos monitoringo, cheminių medžiagų ir preparatų valdymo, poveikio aplinkai vertinimo, atliekų (išskyrus radioaktyviasias) tvarkymo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, žemės gelmių, hidrometeorologijos, miškų ūkio, teritorijų planavimo ir priežiūros, [...] srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

8 punktas – „Aplinkos ministerija atlieka šias funkcijas: [...]; 8.3.6. reglamentuoja ir administruoja visų atliekų (išskyrus netinkamų naudoti sprogmėnų ir radioaktyviasias atliekas, kritusių gyvulių ir žemės ūkio atliekas) tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų atliekų tvarkymo srities veiklą; [...].“

15 punktas – „**Ministras**: [...]; 15.12. koordinuoja ir kontroliuoja įstaigų prie ministerijos veiklą, jeigu šių funkcijų nepaveda viceministrams ir ministerijos kancleriui ir įstatymai nenustato kitaip; [...].“

8.2.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. D1-291 patvirtintose *Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklėse* nustatyta:

7 punktas – „Pageidaujantis registruotis Sąvade gamintojas ir (ar) importuotojas internetu arba raštu pateikia RAAD, kurio kontroliuojamoje teritorijoje yra registruota jo buveinė, [...] prašymą registruoti Gamintojų ir (ar) importuotojų sąvade (toliau – Prašymas), [...]. Gamintojas ir (ar) importuotojas, [...] nurodęs, kad jis dalyvauja gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijoje, teisės aktų nustatyta tvarka gavusioje Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją (toliau – Licencijuota organizacija), su Prašymu pateikia kopiją dokumento, patvirtinančio narystę Licencijuotoje organizacijoje.“

8.2.5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-554 patvirtintame *Reikalavimų visuomenės švietimui ir informavimui atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, tvarkymo klausimais tvarkos apraše* nustatyta:

6 punktas – „Gamintojai ir importuotojai, įgyvendindami Atliekų tvarkymo įstatyme ir Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatyme numatytas pareigas, privalo šviesti ir informuoti visuomenę tokiais būdais: 6.1. leidžiant ir platinant specialius leidinius (lankstinukus, bukletus ar pan.), informaciją skelbiant informaciniuose stenduose ir (ar) spaudoje; 6.2. informaciją pateikiant pardavimo dokumentuose ir (ar) reklaminėje literatūroje, kuri naudojama parduodant elektros ir elektroninę įrangą, transporto priemones, alyvą, baterijas ir akumuliatorius, apmokestinamuosius gaminius (išskyrus baterijas ir akumuliatorius); 6.3. informaciją skelbiant gamintojo, importuotojo interneto svetainėje ir (ar) interneto naujienų svetainėse.“

8.2.6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-385 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. D1-358 redakcija) (su pakeitimais, padarytais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. D1-351) patvirtintuose *Aplinkos apsaugos agentūros nuostatuose* nustatyta:

1 punktas – „Aplinkos apsaugos agentūra (toliau - Agentūra) yra įstaiga prie ministerijos.“

6 punktas – „Agentūros savininkas yra valstybė. Agentūros savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija [...]. Aplinkos ministerija, kaip savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tvirtina ir teisės aktų nustatyta tvarka keičia Agentūros nuostatus, [...], sprendžia kitus įstatymuose ir kituose teisės aktuose jos kompetencijai priskirtus klausimus.“

10 punktas – „Agentūra atlieka šias funkcijas: [...]; 10.1.5. kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją apie ūkio subjektų taršą ir kitą jų daromą poveikį aplinkai, šių ūkio subjektų įgyvendinamas ar įdiegiamas organizacines bei technologines priemones aplinkos būklei gerinti, teikia pasiūlymus RAAD dėl šių priemonių efektyvumo didinimo; [...]; 10.2.1. tikrina, ar Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai (toliau - RAAD) ir jų pareigūnai, išskyrus RAAD direktorius, laikosi jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų aplinkos apsaugos valdymo srityje, tinkamai atlieka savo funkcijas ir pareigas, tikrina, analizuoja ir vertina, ar RAAD efektyviai vykdo aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę; 10.2.2. RAAD ir jų pareigūnų veiklos efektyvumui įvertinti tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų; [...].“

11 punktas – „[...]“; 11.11. pagal kompetenciją nustatytą tvarka nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų skundus, pranešimus ir prašymus; [...].“

8.2.7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013-04-24 įsakyme „Dėl įgaliojimų suteikimo aplinkos apsaugos agentūrai“ Nr. D1-276 nustatyta:

1 punktas – „[Aplinkos ministras įgalioja] [...] Aplinkos apsaugos agentūrą vykdyti Atliekų tvarkymo įstatymo 34²³ straipsnio 2 dalyje nurodytas Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo veiklos organizavimo licencijas išduodančios institucijos funkcijas.“

2.2. punktas – „šis įsakymas įsigalioja 2013 m. gegužės 15 d.“

8.2.8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 18 patvirtintose *Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijavimo taisyklėse* nustatyta:

14 punktas – „Organizacija, siekianti gauti licenciją, turi atitikti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme kolektyvaus gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo veiklą vykdančiams asmenims nustatytus reikalavimus ir turėti Lietuvos Respublikos atliekų įstatymo 34¹² straipsnio 6 dalyje nurodytus ir su licencijas išduodančia institucija suderintus dokumentus.“

8.2.9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintose *Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* nustatyta:

5 punktas – „**Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į instituciją prašant administracinės paslaugos – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą; nustatytą tvarka pateikti institucijos turimą informaciją; priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreiškiama institucijos valia; atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. **Prašymo nagrinėjimas** – valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui. [...].“

10 punktas – „Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgalioja spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai

(pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.“

30 punktas – „Asmenų prašymai turi būti išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo institucijoje.“

41 punktas - „Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį: [...]; 41.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 41.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 41.4. į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, informuojama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkrečia asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokį asmens kreipimąsi atsakoma laisvos formos raštu.“

Teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012) nurodyta:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Išvados

10. Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, išvados pateikiamos Aplinkos ministerijos pareigūnų ir Agentūros pareigūnų veiksmus vertinant atskirai šiais aspektais:

10.1. dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus;

10.2. dėl Agentūros pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus.

Dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus

11. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–7 paragrafai), į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 8 paragrafe, bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, išdėstytą 9 paragrafe, konstatuotina, kad:

11.1. remiantis Aplinkos ministerijos nuostatų 7.1. papunkčiu, vienas iš svarbiausių Aplinkos ministerijos veiklos tikslų yra aplinkos formavimo pagal *darnaus vystimosi principus* užtikrinimas. Siekdama šio tikslo ir remdamasi Aplinkos ministerijos nuostatų 8.1.1. papunkčiu, ***Aplinkos ministerija koordinuoja darnaus vystimosi principų įgyvendinimo Lietuvos Respublikoje veiksmus.*** Pažymėtina, jog Aplinkos ministerijos nuostatų 8.3.6. papunktyje Aplinkos ministerijai yra nustatyta ***pareiga reglamentuoti ir administruoti visų atliekų*** (išskyrus netinkamų naudoti sprogmenų ir radioaktyviasias atliekas, kritusių gyvulių ir žemės ūkio atliekas) ***tvarkymą, taip pat kontroliuoti nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoti kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų atliekų tvarkymo srities veiklą.*** Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013-04-24 įsakymu „*Dėl įgaliojimų suteikimo aplinkos apsaugos agentūrai*“ Nr. D1-276, vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo 34²³ straipsnio 2 dalimi bei Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijavimo taisyklių 14 punktu, ***Agentūra buvo įgaliota vykdyti Atliekų tvarkymo įstatymo 34²³ straipsnio 2 dalyje nurodytas Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo veiklos organizavimo licencijas išduodančios institucijos funkcijas.*** Pažymėtina, jog įsigaliojus minėtam įsakymui, t. y. nuo 2013-05-15, Agentūra įgaliota vykdyti Atliekų tvarkymo įstatymo 34²³ straipsnio 2 dalyje nurodytas Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo veiklos organizavimo licencijas išduodančios institucijos funkcijas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, jog Aplinkos ministerija, įgyvendindama Aplinkos ministerijos nuostatų 7.1., 8.1.1., 8.3.6. papunkčiuose įtvirtintas nuostatas, ***turi nuolat kontroliuoti teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir užduočių, sietinų su atliekų tvarkymu, įgyvendinimą, taip pat sistemingai koordinuoti valstybės ir savivaldybių institucijų, įgaliotų atlikti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą, veiklą atliekų tvarkymo srityje.*** Tyrimo metu nustatyta, kad Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmai kontroliuojant su atliekų tvarkymu sietinų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, kaip tai numatyta ***Atliekų tvarkymo įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje, Seimo kontrolieriaus nagrinėjamo atvejo kontekste*** laikytini buvę netinkamais, tuo pažeidžiant pareiškėjo teisę į tinkamą viešąjį administravimą, nes:

11.1.1. gavusi pareiškėjo 2013-06-14 raštą Nr. 130614/4 bei 2013-07-02 raštą Nr. 130702/3, Aplinkos ministerija pagal jos turimą kompetenciją ***nesiėmė reikiamų priemonių nustatyti ir įvertinti, ar Agentūra - RAAD priežiūrą vykdanči institucija – tinkamai atlieka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-385 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. D1-358 redakcija) (su pakeitimais, padarytais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. D1-351) patvirtintų Aplinkos apsaugos agentūros nuostatų 10.2.1. punkte įtvirtintas funkcijas, o būtent - ar Agentūra efektyviai ir objektyviai atlieka RAAD veiklos, sietinos su dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių susidarančių atliekų tvarkymu, patikrinimus.*** Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija yra atsakinga už atliekų valdymo ir tvarkymo politikos formavimą Lietuvoje, atliekų tvarkymo tikslų nustatymo organizavimą, priemonių, programų ir užduočių tikslams pasiekti parengimą ir jų įgyvendinimo koordinavimą, efektyvios aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymo užtikrinimą, metodišką vadovavimą jai pavaldžioms institucijoms (įtraukiant ir Agentūrą). Atsižvelgiant į tai, ir remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimo Nr. 1473 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų 15.12. papunkčiu, nustatančiu, jog aplinkos ministras koordinuoja ir kontroliuoja įstaigų prie ministerijos veiklą,

Seimo kontrolieriaus nuomone, gavus pareiškėjo 2013-06-14 ir 2013-07-02 raštus, **buvo tikslinga imtis priemonių Agentūros atliekamos veiklos**, o būtent – patikrinimų dėl RAAD vykdomos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės – **efektyvumui ir objektyvumui išanalizuoti bei įvertinti iš esmės, formaliai neapsiribojant 2013-07-02 pareiškėjo rašto Nr. 130702/3 persiuntimu Agentūrai nagrinėti pagal kompetenciją**;

11.1.2. gavusi pareiškėjo **2013-06-14 raštą Nr. 130614/4** ir per 20 darbo dienų teisės aktuose nustatytą terminą **pareiškėjui nepateikusi atsakymo**, Aplinkos ministerija pažeidė Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įstaigoms nustatytą pareigą teikti informaciją, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 30 punkte įtvirtintą asmenų prašymų 20 darbo dienų nagrinėjimo terminą;

11.1.3. Aplinkos ministerijos pareigūnai, gavę pareiškėjo **2013-07-02 raštą Nr. 130702/3**, teisėtai, **tačiau pavėluotai**, t. y. pažeisdami Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 10 punkte įtvirtintą teisės normą, nustatančią, jog jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, neįgalia spręsti jame išdėstytų klausimų, ji **ne vėliau kaip per 5 darbo dienas** nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis, **2013-07-17 raštu** Nr. (17-2)-D8-6066 persiuntė pareiškėjo 2013-07-02 raštą Nr. 130702/3 pagal kompetenciją nagrinėti Agentūrai, prašydama atsakyti į pareiškėjo rašte nurodytus klausimus.

12. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas, konstatuotina, kad pareiškėjo skundo dalis dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus yra pripažintina pagrįsta.

Dėl Agentūros pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus

13. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–7 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 8 paragrafe, bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, išdėstytą 9 paragrafe, konstatuotina, kad:

13.1. pareiškėjo 2013-04-17 raštas Nr. 130417/1, 2013-06-14 raštas Nr. 130614/4 bei 2013-07-02 raštas Nr. 130702/3 **pagal savo turinį laikytini prašymais**. Pažymėtina, jog buvo teikti su pareiškėjo teisių ar teisėtų interesų pažeidimu tiesiogiai nesusiję pareiškėjo kreipimaisi į Aplinkos ministeriją bei Agentūrą **prašant administracinės paslaugos** – nustatytą tvarka pateikti minėtų institucijų turimą informaciją, taip pat priimti administracinį sprendimą, kuriame būtų išreikšta institucijos valia, o būtent:

13.1.1. ***pareiškėjas 2013-04-17 raštu Nr. 130417/1*** prašė Agentūros *imtis priemonių nustatyti ūkio subjektus, turinčius teisę vykdyti transporto priemonių pardavimo veiklą, kuriems yra išduoti prekybiniai numerių ženklai, t. y. kreiptis į VĮ REGITRA dėl duomenų pateikimo apie aukščiau minėtus ūkio subjektus ir organizuoti RAAD veiklą šių ūkio subjektų atžvilgiu, siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų prevenciją, pažeidimų nutraukimą bei šių pažeidimų padarymu kaltų asmenų nustatymą, jų patraukimą teisinėn atsakomybėn*;

13.1.2. ***pareiškėjas 2013-06-14 raštu Nr. 130614/4*** prašė užtikrinti M1, N1 klasės transporto priemonių importuotojams nustatytą pareigų ir užduočių vykdymą;

13.1.3. ***pareiškėjas 2013-07-02 raštu Nr. 130702/3*** prašė užtikrinti Europos Sąjungos ir LR teisės aktais numatytą transporto priemonių gamintojų ir importuotojų aplinkosauginių prievolių vykdymą **bei imtis priemonių sustabdyti neteisėtą veiklą**;

13.2. Seimo kontrolierius pažymi, jog pareiškėjo prašymų Agentūroje nagrinėjimui turėjo būti taikoma Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse įtvirtinta prašymų nagrinėjimo procedūra ir laiku parengti, t. y. nepažeidžiant 20 darbo dienų termino (o esant būtinybei prašymų nagrinėjimo terminui pratęsti – apie tai teisės aktuose nustatyta tvarka informuojant pareiškėją) išsiųsti (pateikti) atsakymai, nurodant nustatytas faktines aplinkybes, aktualius pareiškėjo prašymuose išdėstytai problematikai teisės aktus, kuriais remiantis pateikiama informacija. Pažymėtina, jog *Agentūros pareigūnai pareiškėjo 2013-04-17 raštą Nr. 130417/1, 2013-06-14 raštą Nr. 130614/4 ir 2013-07-02 raštą Nr. 130702/3 nagrinėjo pažeidžiant teisės aktų nuostatas, o Agentūros pareigūnų veiksmai nagrinėjamu atveju laikytina, kad buvo netinkami, tuo pažeidžiant pareiškėjo teisės į tinkamą viešąjį administravimą, nes:*

13.2.1. Agentūros pareigūnai, gavę pareiškėjo 2013-04-17 prašymą Nr. 130417/1, reaguodami į 2014-04-17 pareiškėjo raštą, 2013-05-29 raštu Nr. (2.3)-A4-1922 kreipėsi į VĮ REGITRA. Seimo kontrolieriui kilo abejonių, dėl kokių priežasčių daugiau nei vieną mėnesį nuo pareiškėjo prašymo gavimo datos buvo vilkinamas kreipimasis į minėtą valstybės įmonę;

13.2.2. pažymėtina, jog pareiškėjui į jo 2014-04-17 raštą buvo atsakyta nesilaikant teisės aktuose nustatyto 20 darbo dienų prašymų nagrinėjimo termino. Tyrimo metu nustatyta, kad nepaisant to, jog 2013-05-23 Agentūra suorganizavo susitikimą su pareiškėju bei Gamintojų ir importuotojų asociacijos atstovais, kuriuo metu buvo aptartos problemos, susijusios su transporto priemonių gamintojais, importuotojais ir eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkytojais, pareiškėjui į jo 2014-04-17 raštą buvo atsakyta tik 2013-05-29 raštu Nr. (2.3)-A4-1923. Tyrimo metu nenustatyta, jog pareiškėjui raštu arba elektroniniu paštu būtų pranešta apie jo 2013-04-17 prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą, taigi, darytina išvada, jog minėtas prašymo nagrinėjimo terminas pratęstas nebuvo, ir pareiškėjo 2013-04-17 raštas Nr. 130417/1 išnagrinėtas pažeidžiant Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 30 punkte įtvirtintą asmenų prašymų 20 darbo dienų nagrinėjimo terminą. Kas sietina su Agentūros 2013-05-29 rašto turiniu, Seimo kontrolierius pažymi, jog pareiškėjui nebuvo išsamiai ir motyvuotai atsakyta į visus jo keliamus klausimus, *o apsiribojama deklaratyvaus pobūdžio informacijos pateikimu*, pavyzdžiui, „[...] [Agentūra] planuoja kreiptis į regionų aplinkos apsaugos departamentus dėl ūkio subjektų, privalančių registruotis Gamintojų ir importuotojų sąvade bei vykdyti [...] Atliekų tvarkymo įstatyme transporto priemonių gamintojams ir importuotojams nustatytas pareigas, kontrolės sustiprinimo. [...]“;

13.2.3. tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Agentūros pareigūnai, gavę pareiškėjo 2013-06-14 raštą Nr. 130614/4, per 20 darbo dienų teisės aktuose nustatytą terminą sprendimui priimti, atsakymo į prašymą neparengė ir pareiškėjo neinformavo. Seimo kontrolieriui 2013-11-29 pateiktame rašte Nr. (9)-A4-4465 nurodoma, jog atsakymo pareiškėjui į jo 2013-06-14 raštą kopija bus pateikta ir Seimo kontrolieriui, tačiau akcentuotina, jog iki pažymos surašymo datos (2014-05-), *iš Agentūros nėra gauta minėto atsakymo kopija. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, jog pareiškėjui taip pat nėra pateiktas Agentūros atsakymas į jo 2013-06-14 prašymą*, taip pažeidžiant Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įstaigoms nustatytą pareigą teikti informaciją bei Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 30 punkte įtvirtintą asmenų prašymų 20 darbo dienų nagrinėjimo terminą;

13.2.4. pažymėtina, jog nors Aplinkos ministerija pareiškėjo 2013-07-02 raštą Nr. 130702/3 persiuntė pažeisdama 5 darbo dienų terminą, t. y. tik 2013-07-17, iš Seimo kontrolieriui adresuoto Aplinkos ministerijos 2013-11-29 rašto bei pateiktų dokumentų kopijų akivaizdu, jog Agentūra pareiškėjo prašymą gavo anksčiau nei 2013-07-17 (manytina, jog 2013-07-03). Tokia išvada formuluotina ir atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo 2013-07-02 skundas buvo adresuotas ne tik Aplinkos ministerijai, bet, be kita ko, ir Agentūrai. Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, jog tyrimo metu surinktais duomenimis, iki pažymos surašymo dienos (2014-05-) pareiškėjui nėra pateiktas

atsakymas į jo 2013-07-02 prašymą, o Seimo kontrolieriui nepateikta minėto atsakymo kopija, kurią Agentūra 2013-11-29 raštu įsipareigojo pateikti. Toks akivaizdus prašymų termino pažeidimas (*nuo pareiškėjo 2013-07-02 rašto Agentūrai pateikimo datos jau praėjo daugiau nei 10 mėnesių*) Seimo kontrolieriui kelia abejonių Agentūros vykdomos veiklos objektyvumu ir skaidrumu;

13.2.5. atliekant tyrimą, iš Agentūros Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos nustatyta, kad pareiškėjas į Agentūrą papildomai kreipėsi 2013-08-30 raštu Nr. 130830/1. Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, jog nors pareiškėjui į jo 2013-08-30 raštą buvo atsakyta, tačiau informacija suteikta nesilaikant teisės aktuose nustatyto 20 darbo dienų termino, t. y. tik 2013-10-02, kas taip pat vertintina kaip pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimas;

13.2.6. remiantis Atliekų tvarkymo įstatymo 34⁴ straipsnio 2 dalimi, transporto priemonių gamintojai ir importuotojai, vykdydami teisės aktuose nustatytas gamintojo ir importuotojo pareigas, sietinas su dėl netinkamų eksploatuoti transportų priemonių atsirandančių atliekų tvarkymu, gali vykdyti kolektyviai arba individualiai. Kaip nustatyta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. DI-290 patvirtintų Gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitų teikimo taisyklių 15 punkte, *individualiai* organizuojantis gaminių atliekų tvarkymą gamintojas ir (ar) importuotojas raštu arba internetu Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui arba Agentūrai teikia ataskaitas. Tyrimo metu nustatyta, jog RAAD turi pareigą tikrinti kartu su minėtomis ataskaitomis pridedamas sutartis tarp gamintojų ir (ar) importuotojų ir kitų juridinių asmenų, kurios pateikiamos kaip Atliekų tvarkymo įstatymo 34⁴ straipsnio 1 dalyje (išskyrus 3 p.) nustatytų pareigų vykdymą įrodantys dokumentai. Atliekant tyrimą, Seimo kontrolieriui kilo abejonių, ar šios sutartys gali būti laikomos pakankamais minėtų pareigų vykdymą įrodančiais bei pagrindžiančiais dokumentais.

14. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas, konstatuotina, kad pareiškėjo skundo dalis dėl Agentūros pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus yra pripažintina pagrįsta.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

15.1. pareiškėjo skundo dalį dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo prašymus pripažinti pagrįsta;

15.2. pareiškėjo skundo dalį dėl Agentūros pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjų prašymus pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius *Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui* siūlo:

16.1. ne vėliau kaip iki 2014-06-30 pateikti pareiškėjui teisės aktų reikalavimus atitinkanti atsakymą į jo 2013-06-14 prašymą, pagal kompetenciją išsamiai atsakant į visus jame keltus klausimus, nurodant atsakymo apskundimo tvarką; Seimo kontrolieriui pateikti atsakymo kopiją;

16.2. imtis priemonių, kad Aplinkos ministerijoje nagrinėjant pareiškėjų prašymus, būtų laikomasi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse nustatytų prašymų nagrinėjimo terminų.

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6, 14, 15 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius *Agentūros direktoriui* siūlo:

17.1. nedelsiant, bet ne vėliau kaip iki 2014-06-30, pareiškėjui pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkančius atsakymus į jo 2013-06-14 ir 2013-07-02 prašymus, pagal kompetenciją išsamiai atsakant į visus juose keltus klausimus, nurodant atsakymų apskundimo tvarką; Seimo kontrolieriui pateikti atsakymų kopijas;

17.2. imtis priemonių, kad Agentūroje nagrinėjant pareiškėjų prašymus, būtų laikomasi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse nustatytų prašymų nagrinėjimo terminų;

17.3. atsižvelgiant į tai, kad ilgiau nei 10 mėnesių yra nagrinėjami pareiškėjo 2013-06-14 ir 2013-07-02 prašymai, atlikti tarnybinį patikrinimą ir, nustatčius pažeidimus, spręsti dėl tarnybinių (drausminių) nuobaudų nusižengusiems pareigūnams skyrimo;

17.4. atlikti A asociacijos bei gamintojų ir (ar) importuotojų, sudariusių sutartis su B asociacija, veiklos patikrinimus ir Seimo kontrolieriui pateikti išvadą;

17.5. Agentūrai apibendrinus ir išanalizavus iš RAAD gautus duomenis apie 2013 metais atliktus ūkio subjektų, vykdančių automobilių remonto ir priežiūros darbus, taip pat ūkio subjektų, vykdančių eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ardymo veiklą, patikrinimų (kontrolės) rezultatus (pažymos 7.17. punktas), įvertinti, ar RAAD efektyviai vykdo aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, ir Seimo kontrolieriui pateikti išvadą.

Apie rekomendacijų vykdymą prašytume Seimo kontrolierių informuoti iki 2014-07-11.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas